

رئاسة الشؤون الدينية
بالمسجد الحرام والمسجد النبوي

አማርኛ

أمهري

مِنْ أَحْكَامِ الصِّيَامِ

የፆም ህግጋት

በመስጂደል ሐረም እና በመስጂድ አን-ነበዊይ በሃይማኖት ዘርፍ የዕውቀት ነክ ጉዳዮች ርዕሰ መስተዳድር ኮሚቴ ያዘጋጀው

مِنْ أَحْكَامِ الصَّيَامِ

የጾም ህግጋት

اللَّجْنَةُ الْعِلْمِيَّةُ

بِرئاسة الشُّؤْنِ الدِّيْنِيَّةِ بِالمَسْجِدِ الحَرَامِ وَالمَسْجِدِ النَّبَوِيِّ

በመስጊድ ሐረም እና በመስጊድ አን-ነበዊይ
በሃይማኖት ዘርፍ የዕውቀት ነገ ጉዳዮች ርዕሰ መስተዳድር
ኮሚቴ ያዘጋጀው

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

የጾም ህግጋት

የመጀመሪያው ጥናት:

የጾም ትርጓሜ እና የረመዲን ወርን መጻም ግዴታ ስለመሆኑ:

አንደኛ: የጾም ትርጓሜ

ጾም ማለት: ጎህ ከቀደደበት ጊዜ ጀምሮ ፀሐይ እስክትጠልቅ ድረስ አላህን ለማምለክ በማሰብ ጾምን ከሚያፈርሱ ነገራቶች መታቀብ ነው።

ሁለተኛ: የረመዲንን ወር መጻም ግዴታ ስለመሆኑ

የረመዲን ወርን መጻም አንድ ሙስሊም ሃይማኖቱ በነሱ ላይ ካልሆነ በቀር መቆም የማይችልባቸው ከሆኑት ከአምስቱ የእስልምና ማእዘናት መካከል አንዱ ነው። ጾም አፈፀፀሙና የጊዜው ርዝመት ቢለያይም በሁሉም ህዝብ ላይ የተደነገገ ግዴታ ነው። አላህ እንዲህ ብሏል:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ

لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿۱۸۳﴾

{እናንተ ያመናችሁ ሆይ ጾም በነዚያ ክናንተ በፊት በነበሩት (ሕዝቦች) ላይ እንደ ተጻፈ በናንተም ላይ ተጻፈ (ተደነገ) ልትጠነቀቁ ዘንድ።} (አል-በቀራህ: 183) ተጻፈ

(ተደነባ) ማለት ግዴታ ተደረገ ማለት ነው።

ለግዴታነቱም የቁርአንም የሐዲሥም ይሁን የኢስላም ሊቃውንት ስምምነት ማስረጃ አለ።

ቁርአናዊ ማስረጃው፡ እንዲህ የሚለው የአላህ ቃል ነው፡-

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٨٣﴾ أَيَّامًا مَّعْدُودَاتٍ...﴾

(እናንተ ያመናችሁ ሆይ ጾም በነዚያ ከናንተ በፊት በነበሩት (ሕዝቦች) ላይ እንደ ተጻፈ በናንተም ላይ ተጻፈ (ተደነባ) ልትጠነቀቁ ዘንድ። 183

የተቆጠሩን ቀናች [ጡሙ]።) (አል-በቀራህ: 183-184)

የሐዲሥ ማስረጃውም እንዲህ የሚለው የነቢዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በርሳቸው ላይ ይስፈንና) ንግግራቸው ነው፡-

«بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ: شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، وَإِقَامِ الصَّلَاةِ، وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ، وَصَوْمِ رَمَضَانَ، وَحَجِّ الْبَيْتِ».

«እስልምና በአምስት መሰረቶች ላይ ተገነባ። እነርሱም፡ ከአላህ በስተቀር በእውነት የሚመለከ አምላክ አለመኖሩን እና ሙሐመድም የአላህ ባሪያና መልዕክተኛ ናቸው ብሎ የምስክርነት ቃልን መስጠት፣ ሰላትን አሟልቶ መስገድ፣ ዘካን መስጠት፣ የረመዲንን ወር መፆም እና ሐጅ ማድረግ

ናቸው።»¹

የኢጅማዕ (የኢስላም ሊቃውንት ሙሉ ስምምነት) ማስረጃውም፡ የረመዲንን ቀናት መፃም ግዴታ መሆኑንና የመፃሙን ግዴታነት የማይቀበልም ከሃዲ መሆኑን ሁሉም ሙስሊም ይስማማበታል።

ሁለተኛው ጥናት፡

የረመዲን ወር ትሩፋቶች

ይህ ታላቅ ወር ከሌሎቹ ወራቶች ለየት የሚልባቸው ታላላቅ መለያዎችና ትሩፋቶች አሉት። ከነዚህ መካከልም፡

1) የተከበረው ቁርአን የወረደበት ወር መሆኑ፤ የላቀው አላህ እንዲህ ብሏል፡

﴿شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ...﴾

(ቁርአን የተወረደበት የረመዳን ወር ነው።) (አል-በቀራ፡ 185)

2) መልካም ሥራዎች ከመብዛታቸው አኳያ በዚህ ወር የጀነት በሮች ይከፈታሉ።

3) የሚሰሩ ወንጀሎች ከማነሳቸው አኳይ የጀህነም በሮች በዚህ ወር ይዘጋሉ።

ይህም ከተከታዩ የነቢዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በርሳቸው

---

¹ ቡኸሪይና ሙስሊም ዘግበውታል፤ ቡኸሪይ ቁጥር 8 (1/11) ላይ ሙስሊም ደግሞ ቁጥር 16 (1/34) ላይ ዘግበውታል።

ላይ ይስፈንና) ንግግር ላይ የምንረዳው ነው፡

«إِذَا جَاءَ رَمَضَانُ، فَتُحْتَأَبُ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ، وَتُغْلَقُ أَبْوَابُ النَّارِ، وَصُفِّدَتِ الشَّيَاطِينُ».

«የረመዱን ወር በመጣ ጊዜ የጀነት በሮች ይከፈታሉ፤ የጀሀንም በሮችም ይዘጋሉ፤ ሰይጣናትም ይታሰራሉ።»¹

4) ከትፋፋዮቹ መካከልም ነቢዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በርሳቸው ላይ ይስፈንና) እንዲህ ብለዋል፡

«مَا مِنْ حَسَنَةٍ يَعْمَلُهَا ابْنُ آدَمَ إِلَّا كُتِبَ لَهُ عَشْرُ حَسَنَاتٍ إِلَى سَبْعِمِائَةِ ضِعْفٍ، قَالَ اللَّهُ: إِلَّا الصِّيَامَ، فَإِنَّهُ لِي وَأَنَا أَجْزِي بِهِ، يَدْعُ شَهْوَتَهُ وَطَعَامَهُ مِنْ أَجْلِ، الصِّيَامِ جُنَّةٌ، وَلِلصَّائِمِ فَرْحَتَانِ: فَرْحَةٌ عِنْدَ فِطْرِهِ، وَفَرْحَةٌ عِنْدَ لِقَاءِ رَبِّهِ، وَلِخُلُوفِ فَمِ الصَّائِمِ أَطْيَبُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ رِيحِ الْمِسْكِ».

«የሰው ልጅ በሚሠራው መልካም ስራ ሁሉ ከአስር እስከ ሰባት መቶ እጥፍ ድረስ ይታሰብላታል። አላህ እንዲህ ብሏል፡ "ከፆም በቀር፤ እርሱ (በእኔና በባሪያዬ መካከል ያለ ምስጢር ስለሆነ) የእኔ ነው፤ እኔ ነኝ ምንዳውን የምለግሰው፤ ስሜቱንም ምግቡንም ለኔ ብሎ የሚተውበት ነውና።" ፆም ጋሻ ነው። ለፆመኛ ሁለት ደስታዎች አሉለት፡ ሲያፈጥርም ይደሰታል አላህን በሚያገኘው ጊዜም ይደሰታል። የፆመኛ አፍ ጠረን አላህ ዘንድ ከውድ ሽቶ በላይም ያውዳል።»² የፆም

¹ ቡኸሪይና ሙስሊም ዘግበውታል፤ ቡኸሪይ ቁጥር 1898 (3/25) ላይ ሙስሊም ደግሞ ቁጥር 1079 (2/758) ላይ ዘግበውታል።

² ነሳኢይ በ "አል-ኩብራ" ቁጥር 2536 (3/131) ላይ ዘግበውታል።

ምንዳ መደራረብ በቁጥር የሚገደብ አይደለም።

5) በፆም ጊዜ የሚኖር ኢክላስ በሌላው አምልኮ ወቅት ከሚኖር ኢክላስ በላይ ነው። እንዲህ ብሎ ገልጾታል፡

«تَرَكَ شَهْوَتَهُ وَطَعَامَهُ وَشَرَابَهُ مِنْ أَجْلِي»

«ለኔ ብሎ ስሜቱንም ምግቡንም መጠጡንም ትቷል።»¹

6) አላህ ከጀነት በፊት መካከል አንዱን ለፆመኞች ብቻ መለየቱ፤ ይህም ረዎን የተሰኘው በር ሲሆን ከፆመኞች ውጭ የሚገባበት የለም።

7) ፆመኛ ዲዓው ተቀባይነቱ ከፍ ያለ ነው፡ ይህም ነቢዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በርሳቸው ላይ ይስፈንና) እንዲህ በማለታቸው ነው፡

«لِلصَّائِمِ عِنْدَ فِظْرِهِ دَعْوَةٌ لَا تُرَدُّ»

«ፆመኛ በሚያፈጥር ጊዜ የሚያደርገው ዲዓ ምላሹን ያገኛል አይመለስም።»²

8) ነቢዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በርሳቸው ላይ ይስፈንና) እንዲህ ብለዋል፡

«مَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا، غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ»

«አምኖ እና አላህ ዘንድ ያለውን ምንዳ አስቦ የረመዷንን

¹ ያለፈውን ምንጭ ይመልከቱ

² ኢብኑ ማጃህ ቁጥር 1753 (1/775) ላይ ዘግበውታል።

ወር የፆመ ሰው ያለፈው ወንጀሉ ይማርለታል።»¹

በመሆኑም ሙስሊም ምንዳውን ሊያገኝና ወንጀሉ እንዲማርለት ዘንድ ወሩን ሲፆም አምኖ እና አላህ ዘንድ የሚያገኘውን ምንዳ አስቦ መሆን አለበት።

ሶስተኛው ጥናት:

የረመዲን ወር መግባቱ የሚረጋገጥበት መንገድ:

የረመዲን ወር መግባቱ የሚረጋገጠው ከሁለት መንገዶች በአንዱ ነው:

1) ጨረቃን በማየት፤ ነቢዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በርሳቸው ላይ ይስፈንና) እንዲህ ብለዋል:

«إِذَا رَأَيْتُمُ الْهَيْلَالَ فَصُومُوا، وَإِذَا رَأَيْتُمُوهُ فَأَفْطِرُوا، فَإِنْ غَمَّ عَلَيْكُمْ فَأَقْدُرُوا لَهُ».

«ጨረቃ ስታዩ ጸሎት፤ ጨረቃን ስታዩ ደግሞ ፆማችሁን ፍቱ። (ጨረቃዋ) ከተጋረደባችሁ ደግሞ (ላላችሁበት ወር) ገምቱለት።»² እንዲህም ብለዋል:

«لَا تَصُومُوا حَتَّى تَرَوْا الْهَيْلَالَ، وَلَا تُفْطِرُوا حَتَّى تَرَوْهُ».

¹ ቡኸሪይና ሙስሊም ዘግበውታል፤ ቡኸሪይ ቁጥር 38 (1/16) ላይ ሙስሊም ደግሞ ቁጥር 760 (1/523) ላይ ዘግበውታል።

² ኢማሙ አሕመድ በሙስኑዳቸው ቁጥር 6323 (10/402) ላይ፤ ነሳኢይ በ "አል-ኩብራ" ቁጥር 2446 (3/102) ላይ ዘግበውታል።

«ጨረቃን ካለዎችሁ እንዳትፀሙ፤ ካለዎችሁትም ፀማችሁን እንዳትፈቱ።»¹

2) ጨረቃ ካልታየች የሸዕባንን ወር ሰላሳ ቀን ይሞላሉ፤ ይህም ነቢዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በርሳቸው ላይ ይስፈንና) እንዲህ ብለዋል፡

«الشَّهْرُ نِسْعٌ وَعِشْرُونَ لَيْلَةً، فَلَا تَصُومُوا حَتَّى تَرَوْهُ، فَإِنْ غَمَّ عَلَيْكُمْ فَأَكْمِلُوا الْعِدَّةَ ثَلَاثِينَ».

«አንድ ወር (ቢያንስ) ሃያ ዘጠኝ ቀን ነውና (ጨረቃን) እስክታይ ድረስ ፀማችሁን አትጀምሩ፤ ከተጋረደባችሁ ግን የወሩን ቀናት ሰላሳ ሙሉት።»²

አራተኛው ጥናት፡

የፆም ኒያ

የትኛውም ሥራ ትክክል ሊሆን ዘንድ ኒያ (ልባዊ ቁርጠኛ ሃሳቡ) ቅድመ መስፈርት ነው። የረመዲንን ፆም ለመፆምም ገና ከምሽቱ አንስቶ ማሰብ ግዴታ ነው። ይህም ነቢዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በርሳቸው ላይ ይስፈንና) እንዲህ ስላሉ ነው፡

«مَنْ لَمْ يُبَيِّتِ الصِّيَامَ قَبْلَ الْفَجْرِ، فَلَا صِيَامَ لَهُ».

«ጎህ ከመቅደዱ በፊት አስቀድሞ የፆም ኒያን (ሃሳብን)

¹ ቡኸሪይና ሙስሊም ዘግበውታል፤ ቡኸሪይ ቁጥር 1906 (3/27) ላይ ሙስሊም ደግሞ ቁጥር 1080 (2/759) ላይ ዘግበውታል።

² ቡኸሪይና ሙስሊም ዘግበውታል፤ ቡኸሪይ ቁጥር 1907 (3/27) ላይ ሙስሊም ደግሞ ቁጥር 1081 (2/762) ላይ ዘግበውታል።

ያላሳደረ ሰው ፆም የለውም።»¹

ሸይኹል ኢስላም ኢብኑ ተይሚያ (አላህ ይዘንላቸውና) እንዲህ ብለዋል: "ቀጣዩ ቀን ከረመዲን መሆኑን አውቆ እንደሚፆም ያሰበ ሁሉ የኒያ ቃሉን ቢያወጣም ባያወጣም የፆም ኒያን ነይቷል። ይህም አብዛኞቹ ሙስሊሞች የሚያደርጉትና የሚነይቱበት ነው።"²

አምስተኛው ጥናት:

ፆም ግዴታ የሚሆነው በማን ላይ ነው?

ሙስሊም ሆኖ፣ ለአቅመ አዳም የደረሰ (ለአቅመ ሄዋን የደረሰች) ሆኖ ጤናማ አዕምሮ ባለው ሰው ላይ ሁሉ ፆም ግዴታ ነው።

ጤናማ ሁኖ በሃገሩ ላይ ያለ ሰው በዕለቱ መፆሙ ግዴታው ሲሆን፤ ህመምተኛ ከሆነ ግን ግዴታው በተመቸው ቀን መፆም ነው።

ጤናማ ከመሆኑም ጋር መንገደኛ ከሆነ በማፍጠርና በመጾም መካከል ያማርጣል። በላጩ ግን ማፍጠሩ ነው።

ካፈረ የመፆም ግዴታ የለበትም፤ ቢፆምም ፆሙ የተበላሸ ነው። በረመዲን ወር ውስጥ ሁኖ ከሰለመ ቀሪዎቹን ቀናት መፆም የሚጠበቅበት ሲሆን በክህደት ጊዜው ላለፉት ቀናት የመፆም ግዴታ የለበትም።

¹ ነሳኢይ "አል-ኩብራ" ላይ በቁጥር 2652 (3/170) ዘግብውታል።

² "አል-ፈታዋ አል-ኩብራ" (2/469)

ህፃን ልጅ ላይ ፆም ግዴታ አይደለም፤ ልጅ ከመሆኑም ጋር ነገራቶችን መለየት የሚችልበት አዕምሯዊ አቅም ካለው ግን ፆሙ ትክክል ነው። ይህ ፆም ከልጅነቱ አንፃር እንደተጨማሪ መልካም ስራ ይታሰብላታል።

የአዕምሮ ህመምተኛ የመፆም ግዴታ የለበትም። ከእብደቱ ጋር ቢፆምም ፆሙ ትክክለኛ ኒያ [ሃሳብ] ስለሚጎለው ትክክል አይሆንም።

ስድስተኛው ጥናት:

ፆምን ለመተው ትክክለኛ ዑዝር (በቂ ምክንያት) የሚሆንለት ለማን ነው?

የረመዲን ወር ፆምን ለመተው ትክክለኛ ዑዝር (በሽሪዓ ተቀባይነት ያለው ምክንያት) የሚሆነው:

1) ፆም የሚከብደው ህመምተኛ ማፍጠሩ ይወደድለታል።

2) ጉዞ ላይ ባለበት ሁኔታ የረመዲን ወር የገጠመው ወይም በወሩ ውስጥ ሰማንያ (80) ኪ.ሜ እና ከዛም በላይ ርቀት ያለውን ጉዞ የወጣ ሰው (ለማፍጠር በቂ ምክንያት አለው)።

3) በወር አበባ ወይም በወሊድ ደም ላይ ያለች ሴት ደም መፍሰሱ ሳይቆም መፆም ትክክለኛ ነው። ይህም እናታችን ዓኢሻ (አላህ መልካም ስራዋን ይውደድላትና) እንዲህ ስላለች ነው: «(የደም መፍሰሱ) ይገጥመንና ፆማችንን ቀዷ

እንድናወጣ የምንታዘዝ ሲሆን ሰላትን ግን ቀዷ እንድናወጣ አንታዘዝም ነበር።»¹

4) ህመሙ እያለ መፃምን አዳጋች በሚያደርግ የማይለቅ በሽታ የተጠቃ ሰው ያፈጥራል፤ ለየቀኑም ከስንዴ ወይም ከሌላ እህል ግማሽ "ሷዕ" ያህል እያሰበ ለሚስኪን ያበላል እንጂ (ሌላ ጊዜ) መፃም አለብህ አይባልም።

5) መፃም የተሰነው ደካማ ሽማግሌ ያፈጥራል፤ ለየቀኑም ሚስኪንን ያበላል እንጂ ቀዷ ማውጣት አለብህ አይባልም።

6) ነፍሰ ጡር እና የምታጠባ በፆሟ ምክንያት ራሷ ላይም ይሁን ልጇ ላይ የሚያሰጋቸው ነገር ካለ አፍጥረው ቀዷ ማውጣት ይጠበቅባቸዋል። ስጋቱ የመጣው ለልጇ ሲባል ከሆነ ግን ቀዷ ከማውጣት በተጨማሪ ለእያንዳንዱ ቀን ሚስኪንን ማብላት ይጠበቅባቸዋል።

ሰባተኛ ጥናት:

ፆምን የሚያበላሹ ነገሮች

1- ፆታዊ ግንኙነት መፈፀም

በረመዷን የቀኑ ክፍለ ጊዜ ግንኙነት ከፈፀመ ፆሙ ይበላሻል፤ ይሁን እንጂ ቀሪውን የቀኑን ክፍለ ጊዜ (ከሚያስፈጥሩ ነገራቶች) ከመታቀብ በተጨማሪ ሊፀፀትና

---

¹ ኢማም ሙስሊም በሶሒክ ኪታባቸው ቁጥር 335 (1/265) ላይ ዘግቦውታል።

የአላህን መሃርታ መጠየቅ አለበት። እንዲሁም ያፈጠረበትን ቀን ማካካሽ ከመፃም በተጨማሪ ማሰረዣውንም ማውጣት ይጠበቅበታል። ይህም ባርያን ነፃ ማውጣት ነው፤ ይህንን ማድረግ ካልቻለ ሁለት ወር አከታትሎ መፃም ነው፤ ሁለት ወር አከታትሎ መፃም ካልቻለም ለእያንዳንዱ ሚስቱን ከስንዴም ይሁን ከሌላ የአካባቢው ቀለብ ግማሽ "ሷዕ" እያደረገ ስልሳ ሚስቲኖችን ማብላት ይጠበቅበታል።

2- አብዝቶ በማየትም ይሁን በመሳሳም ወይም በመነካካት አልያም ራስን በማርካት የዘር ፈሳሽ ማውጣቱ፡

ፆመኛ ከተጠቀሱት በየትኛውም ምክንያት የዘር ፈሳሽ ከወጣው ፆሙ ተበላሽቷል፤ ቀሪውን የቀኑን ክፍለጊ ዜ ከሚያስፈጥሩ ነገራቶች መታቀብ ያለበት ሲሆን ላፈጠረው ቀንም ማካካሽውን መፃም አለበት። ከፋራ ማውጣት ባይጠበቅበትም ወደ አላህ መመለስ፣ መፀፀት፣ መሀርታን መጠየቅና ስሜትን የሚያነቃቁ ከሆኑት ከነዚህ ነገራቶች መራቅ አለበት። ምክንያቱም ያለበት ሁኔታ በትልቅ ዲባዳ ላይ ነውና።

3- ሆን ብሎ መብላትና መጠጣት

4- በዋግምትም ይሁን በማፍሰስ አልያም ደም ለመለገስ የሚወጣ ደም።

ለዚህም መነሻችን ነቢዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በርሳቸው ላይ ይስፈንና) ዋግምትን አስመልክተው እንዲህ ማለታቸው ነው፡

«أَفْطَرَ الْحَاجِمُ وَالْمَحْجُومُ».

«ዋግምት ያደረገውም የተደረገለትም አፍጥረዋል።»¹

ሸይኹል ኢስላም ኢብኑ ተይሚያ አላህ ይዘንላቸውና እንዲህ ብለዋል፡ «ዋግምት የሚያስፈጥር መሆኑ የነ ኢማም አሕመድ፣ ኢስሐቅ ኢብኑ ራሀወይህ፣ ኢብኑ ኹዘይማ፣ ኢብኑል ሙንዚር እና የሌሎችም የአብዛኞቹ የሐዲሥ ልሒቃን አቋም ነው።»²

እንደ ነስር፣ የቁስል ደም፣ በጥርስ መነቀል እና በመሳሰሉት ምክንያት ፆመኛ ያለፍላጎቱ የሚወጣውን ደም በተመለከተ ፆሙ ላይ የሚፈጥረው ተፅዕኖ የለም።

5- ሆን ብሎ ማስታወክ።

ሆድ ውስጥ ያለን ምግብ ወይም መጠጥ ሆን ብሎ በአፍ በኩል ማውጣት ነው። ሳይፈልግ ትውከቱ አሸንፎት የወጣ ከሆነ ግን ፆሙ ላይ የሚያሳድረው ተፅዕኖ የለም። ምክንያቱም ነቢዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በርሳቸው ላይ ይስፈንና) እንዲህ ስላሉ ነው፡

«مَنْ ذَرَعَهُ الْقَيْءُ فَلَيْسَ عَلَيْهِ قَضَاءٌ، وَمَنْ اسْتَقَاءَ فَلَيْقُضُ».

«ትውከቱ አሸንፎት ያስታወከ ሰው ቀዷ ማውጣት አይጠበቅበትም፤ ሆን ብሎ ያስታወከ ግን ቀዷ እ ማውጣት

¹ ቡኸሪይ ቁጥር 1937 (3/33) ላይ፤ አሕመድ በሙስካቸው ቁጥር 26217 (43/278) ላይ ዘግበውታል።

² መጅሙዑል ፈታዋ (25/252)

አለበት።»¹ ትውከቱ አሸንፎት ሲባል መቆጣጠር አቅጦት ሲያስታውክ ማለት ነው።

ስምንተኛ ጥናት፡

በፆም ወቅት የሚወደዱ ነገሮች

1) ሰሑር መብላት፡ ይህም አነስ ኢብኑ ማሊክ (አላህ መልካም ስራቸውን ይውደድላቸውና) ባስተላለፉት ሐዲሥ ነቢዩ (የአላህ ሶላትና ሰላም በርሳቸው ላይ ይስፈንና) እንዲህ ስላሉ ነው፡

«تَسْحَرُوا، فَإِنَّ فِي السُّحُورِ بَرَكَةً».

«ሰሑር ላይ በረካ ስላለ ሰሑር ብሉ።»²

2) ጎህ እንዳይቀድ እስካልተሰጋ ድረስ ሰሑር የሚበሉበትን ጊዜ ማዘግየት።

3) ፀሐይ መጥለቋ ከተረጋገጠ ፈጥኖ ማፍጠር፤ የአላህ መልዕክተኛ (የአላህ ሶላትና ሰላም በርሳቸው ላይ ይስፈንና) እንዲህ ብለዋል፡

«لَا تَزَالُ أُمَّتِي يَخْبِرُ، مَا أَخْرُوا السُّحُورَ، وَعَجَّلُوا الْفِطْرَ».

«ሰሑርን እስካዘገዩና ማፍጠሪያን እስካፈጠኑ ድረስ

¹ ኢማም አሕመድ በሙስኑዳቸው ቁጥር 10463 (16/283) ላይ፤ ቲርሚዲይ በ "አል-ጃሚዕ-ል ከቢር" ቁጥር 720 (2/91) ላይ ዘግበውታል።

² ቡኸሪይና ሙስሊም ዘግበውታል፤ ቡኸሪይ ቁጥር 1923 (3/29) ላይ ሙስሊም ደግሞ ቁጥር 1095 (2/770) ላይ ዘግበውታል።

ህዝቤ መልካም ነገር ላይ ከመሆን አይወገድም።»¹

4) ከተቻለ በእሸት ቴምር ካልሆነ በተገኘው ቴምር እሱም ካልተገኘ በውሃ ማፍጠሩ የተወደደ ነው። ይህም አነስ ፈደደላሁ ዓንሀ አንዲህ ስላሉ ነው።

«كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُفْطِرُ عَلَى رُطَبَاتٍ قَبْلَ أَنْ يُصَلِّيَ، فَإِنْ لَمْ تَكُنْ رُطَبَاتٌ، فَعَلَى تَمْرَاتٍ، فَإِنْ لَمْ تَكُنْ، حَسَا حَسَوَاتٍ مِنْ مَاءٍ.»

«የአላህ መልዕክተኛ (የአላህ ሰላትና ሰላም በርሳቸው ላይ ይስፈንና) ከመስገዳቸው በፊት በእሸት ቴምር ያንን ካላገኙ በተገኘው ቴምር ያንንም ካላገኙ ደግሞ ትንሽም ብትሆን ውሃ ጎንጩት ብለው ያፈጥሩ ነበር፤»²

5) ፆመኛ ሰው በሚያፈጥርበት ጊዜ ያሻውን ዱዓ ቢያደርግ የሚበረታታ ነው። ነቢዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በርሳቸው ላይ ይስፈንና) እንዲህ ብለዋል፡

«إِنَّ لِلصَّائِمِ عِنْدَ فِطْرِهِ دَعْوَةً لَا تُرَدُّ.»

«ፆመኛ በሚያፈጥርበት ጊዜ የሚያደርገው ዱዓ ተቀባይነት ያገኛል አይመለስም።»³

6) መልካም ስራዎች ክፋትን ስለሚያስወግዱ አምልኮን በየአይነቱ ማብዛት፣ ቁርአን መቅራት፣ አላህን ማስታወስ፣ ሌሊት ተነስቶ መስገድ፣ የተራዊሕ ሰላት መስገድ፣ ከግዴታ

¹ ኢማሙ አሕመድ በሙስነዳቸው ቁጥር 12507 (35/399) ላይ ዘግበውታል።
² አቡ ዳውድ ቁጥር 2356 (2/306) ላይ ዘግበውታል።
³ ኢብኑ ማጃህ ቁጥር 1753 (1/775) ላይ ዘግበውታል።

ሶላት በፊትና በኋላ ያሉ ሱናዎችን መስገድ፣ ሶደቃ መስጠት፣ በኸይር ነገር ላይ መለገስ ይገባል።

ዘጠነኛ ጥናት፡ ማሳሰቢያዎች

ፆመኛ የሆነ ሰው ውሸትን፣ ሃሜትንና ዘለፋን ይበልጥ መራቅ አለበት። ሰው ደርሶ ቢሰዳደበውና ቢዘልፈው እንኳ "እኔ ፆመኛ ነኝ" ይበለው።

ነቢዩ (የአላህ ሶላትና ሰላም በርሳቸው ላይ ይስፈንና) እንዲህ ብለዋል፡

«الصَّيَامُ جُنَّةٌ، فَلَا يَرْفُثُ وَلَا يَجْهَلُ، وَإِنْ امْرُؤٌ قَاتَلَهُ أَوْ سَاتَمَهُ، فَلْيَقُلْ: إِنِّي صَائِمٌ، إِنِّي صَائِمٌ».

«ፆም ጋሻ ነውና አይበልግ ፀያፍ ተግባርን አይስራ፤ ሰው ለነገር ቢፈልገውና ቢጋደለው ወይም ቢዘልፈው እንኳ ሁለት ጊዜ "እኔ ፆመኛ ነኝ" ይበል።»¹

ፆመኛ ከሚከለክላቸው ነገሮች መካከልም፡ በውዱእ ጊዜ በአፋ ሲጉመጠመጥም ሆነ ውሃን ወደ አፍንጫው ሲያስገባ (ሲሰረነቅ) በጣም አለመሳብ ነው፤ ምክንያቱም ውሃው አምልጦት ወደ ሆዱ ሊደርስ ይችላል።

ነቢዩ (የአላህ ሶላትና ሰላም በርሳቸው ላይ ይስፈንና) እንዲህ ብለዋል፡

¹ ቡኸሪይ ቁጥር 1894 (3/24) ላይ ዘግበውታል።

«وَبَالِغٍ فِي الْإِسْتِنْسَاقِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ صَائِمًا».

«ፆመኛ ካልሆንክ በቀር ውሃን በጣም ወደ አፍንጫህ ሳብ።»¹

ሲዋክ በፆም ላይ የሚያሳድረው ተፅዕኖ የለም፤ ይልቁንም በትክክለኛው የዑለሞች አቋም መሰረት ጧትም ይሁን ማታ ለፆመኛም ይሁን ለሌላው ሰው የሚወደድና የሚበረታታ የሆነ ጉዳይ ነው።

አስረኛው ጥናት:

በረመዲን ሳንፆም ያመለጠንን ቀን ማካካስ

በሸሪዓ እይታ እንደሚያስፈጥሩ ከተገለጹት ነገሮች መካከል በፍቁድ ምክንያቶች ወይም ፆታዊ ግንኙነትና መሰል በሆኑ በሐራም ምክንያቶች ያፈጠረ ሰው ያፈጠረበትን ቀን ማካካሻ መፆም አለበት። የላቀው አላህ እንዲህ ብሏልና:

﴿...فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ...﴾

(ከሌሎች ቀኖች ቁጥሮችን መፆም አለበት።) (አል-በቀራህ: 184) ያለፈበትን ቀን ማካካሻውን ሲፆምም ኃላፊነቱን ለመወጣት መፍጠን አለበት። ማካካሻው ዋናውን የሚተካ ስለሆነ የማካካሻ ፆሙን ሲፆም ማከታተሉ

¹ አቡ ዳውድ ቁጥር 2366 (2/308) ላይ ቲርሚዚይም በ "አል-ጃሚ-ዑል ከቢር" ቁጥር 788 (2/147) ላይ ዘግቧል።

ተመራጭ ነው። ካስፈለገ ጊዜው ሰፊ ሰለሆነ ማዘግየትም ይቻላል።

እንዲሁም ቀናቱን ለያይቶ ቀዲ ማውጣትም ይቻላል። ይሁን እንጂ ከሸዕባን ወር (የቀጣዩ ረመዲን ሊገባ) የቀሩት ቀናት ካለበት የረመዲን ቀናት ቀዳ ጋር እኩል ከሆነ ከጊዜው እጥረት አንፃር ያለ ምንም ልዩነት አከታትሎ መፃም ግዴታው ነው። በቂ ምክንያት ሳይኖር እስከቀጣዩ ረመዲን ድረስ ማዘግየት አይፈቀድም።

ያመለጠውን የረመዲን ቀናት ሳያካክስ ቀጣዩ ረመዲን የደረሰበት ሰው ሁለት ሁኔታዎች ይኖሩታል፡

ያዘገየው በቂ በሆነ ሸሪዓዊ ምክንያት ከሆነ ለምሳሌ፡ ህመሙ እስከቀጣዩ ረመዲን ድረስ ቆይቶ ከሆነ ይህ ቀዲ እ ማውጣት ብቻ ነው የሚጠበቅበት።

ያለ በቂ ሸሪዓዊ ምክንያት ያዘገየው ከሆነ ለፆሙ ማካካሻውን ከመፃሙ በተጨማሪ ለየቀኑ የሀገሪቱ ህዝብ ለቀለብነት ከሚገለገለው እህል ግማሽ ሷዕ እያደረገ ሚስኪንን የማብላት ግዴታ አለበት።

ቀዲ እ (የሚያካክሰው) ፆም እያለበት መፆም፡ ከረመዲን ቀናት ማካካስ የሚጠበቅበት ቀን ያለበት ሰው ተጨማሪውን የሱና ፆም ከመፃሙ በፊት አስቀድሞ የግዴታ ፆሙን ቢፆም የተሻለ ነው። ይሁን እንጂ ፆሙ እንደ የዓሹራና የዓረፋ አይነቱ ጊዜው ሊያመልጥ የሚችል አይነቱ ፆም ከሆነ ግን ቀዲ ከሚያወጣው ፆም በፊትም ቢሆን ይፀመው።

ምክንያቱም ቀዲ የሚያወጣው ፆም ሰፊ ጊዜ ያለው ሲሆን የዓሹራ እና የዐረፋ አይነቱ ግን ወቅቱ ሊያመልጥ የሚችል አይነት ፆም ነው። ይህ ግን ስድስቱ የሸዋል ቀናትን አይመለከትም፤ ቀዲ እ የሆነውን ፆም ሳይፆም መፆም የሌለባቸው ናቸውና።

አላህ ያገራልን እዚህ ድረስ ነው። የአላህ ሰለዋትና ሰላም በርከት ብሎ በነቢዩ ሙሐመድ፣ በተከታዮቻቸውና በባልደረቦቻቸውም ላይ ሁሉ ይስፈን።

ማውጫ

የፆም ህግጋት.....	2
የመጀመሪያው ጥናት:.....	2
የፆም ትርጓሜ እና የረመዲን ወርን መፆም ግዴታ ስለመሆኑ:	2
ሁለተኛው ጥናት:.....	4
የረመዲን ወር ትሩፋቶች.....	4
ሶስተኛው ጥናት:.....	7
የረመዲን ወር መግባቱ የሚረጋገጥበት መንገድ:.....	7
አራተኛው ጥናት:.....	8
የፆም ኒያ.....	8
አምስተኛው ጥናት:.....	9
ፆም ግዴታ የሚሆነው በማን ላይ ነው?.....	9
ስድስተኛው ጥናት:.....	10
ፆምን ለመተው ትክክለኛ ዑዝር (በቂ ምክንያት) የሚሆንለት ለማን ነው?.....	10
ሰባተኛ ጥናት:.....	11
ፆምን የሚያበላሹ ነገሮች.....	11
ስምንተኛ ጥናት:.....	14
በፆም ወቅት የሚወደዱ ነገሮች.....	14
ዘጠነኛ ጥናት:.....	16
ማሳሰቢያዎች.....	16
አስረኛው ጥናት:.....	17

በረመዲን ሳንጾም ያመለጠንን ቀን ማካካስ.....17

***

am419v1.0 - 22/02/2026

رسالة الحرمين

Message of The Two Holy Mosques

Guidance content for the visitors of the Holy Mosque and
the Prophet's Mosque in languages.

